

Hudební nástroje

1. STRUNNÉ

A) Smyčcové

- mají 4 struny a smyčec (= dřevěný prut potáhnutý koňskými žíněmi, na jednom konci je žabka a na druhém špička)
- mají ozvučnou skříň, krk s hlavicí a s hmatníkem, nad ním vedou struny (ladí se kolíky) s kobylkou

a) housle

- struny laděny v kvintách
- na spodní část se přiděluje pavouk (slouží jako opěra)

b) viola

- větší než housle
- zní hlouběji než housle

c) violoncello

- opírá se o podlahu kovovým bodcem

d) kontrabas

- největší smyčcový nástroj
- má nejkratší smyčec

B) Drnkací

- zvuk vzniká drnkáním prsty nebo trsátkem o struny

a) harfa

- trojúhelníkový tvar
- 7 pedálů (k přeladování)
- barevně odlišené struny

e) banjo

- bubínek potažený kůží
- na struny se hraje speciálními prstýnky

d) loutna

- od kytary se liší tvarem trupu a zahnutým krkem
- nemá luby

c) cembalo

- tón se vytváří drnknutím trnu o strunu
- mají 1 nebo 2 manuály barevně opačně než u klavíru

b) kytara

- trup ze 3 částí: dno, víko, luby
- krk s hmatníkem a 6 kolíčky pro upevnění
- struny laděny: E, A, d, g, h, e¹
- kapodastr – slouží ke zvyšování ladění

C) Úderné

- úderem kladívek nebo paliček do napjatých strun

a) klavír

- má 2 – 3 pedály (pravý vyřadí z činnosti dusítka, levý posune lištu s kladívky – rozezná se jen 1 struna)
- notace na 2 notových osnovách
- firmy: Petrof, Bohemia-Piano, Bechstein

b) cimbál

- hraje se dřevěnými paličkami ve tvaru lžičky obalenými vatou
- pedál ovládá dusítka

2. DECHOVÉ

A) Dřevěné

- opatřené klapkovou soustavou, rozsah se zvyšuje přefukováním
- strojek = 2 do tenka seříznuté plátky

a) pikola

- nejmenší hudební nástroj
- jasný a ostrý tón

b) zobcová flétna

- ze dřeva nebo umělé hmoty
- 3 části – na hlavě je zobec (do něj se fouká)

g) fagot

- 5 dílů: eso (prohnutá kovová rourka), křídlo, bota, basovka a hlavice s ozvučníkem
- strojek podobný hoboji
- největší z dřevěných

d) klarinet

- 5 dílů: hubička s třtinovým plátkem, soudek, střední a spodní díl s klapkami, ozvučník

e) saxofon

- stejná hubička jako u klarinetu (proto dechové dřevěné!)
- v jazzových a tanečních orchestrech

f) hoboj

- součástí je strojek se 2 plátky
- v orchestru udává tón a^1 , podle kterého ladí všichni ostatní

c) příčná flétna

- dříve ze dřeva, dnes z kovu
- má soustavu krycích klapek a pák, které uzavírají pomocné klapky

B) Žestové

- tón vzniká nárazem vzduchu do nátrubku

a) trubka

- má ostrý a pronikavý tón (fanfáry, pochody...)
- největší rozsah z žestových

b) lesní roh = horna

- předchůdci: zvířecí a lovecké rohy
- kruhovitě stočen

c) pozoun = trombon

- podoba úzkého písmene S
- při hře se pohybuje snižcem – má 7 poloh

d) tuba

- největší a nejhlubší žestový nástroj
- subvokalizace = hráč hraje a zároveň do nástroje zpívá

C) Vícehlasé

a) varhany

- největší hudební nástroj (královský)
- měchy vhání vzduch do píšťal (její velikost určuje výšku tónu)
- manuály (klaviatury), rejstříky (tlačítka, jimiž se nastavuje, které píšťaly hrají), pedály (hraje se nohama)

b) akordeon

- zdrojem zvuku jazýčky, rozechvívané proudem vzduchu z měchů
- pro ovládnání jsou 2 skupiny kláves

c) dudy

- skládají se z píšťal (v nich jsou plátky) a koženého měchu, který je pod pravou rukou

Dechové kvinteto – příčná flétna, klarinet, hoboj, fagot, lesní roh
Chodská kapela – housle, klarinety, dudy, kontrabas

3. BICÍ

A) Blanozvučné

- úderem na napjatou kůži nebo blánu z umělé hmoty paličkami, metlou či rukou

a) tympány = kotle

- přes širší otvor blána
- spodní část je otevřená
- sešlápnutím pedálu změna výšky tónu
- rychlé střídání úderů → napodobení hřmění

b) bonga a konga

- 2 pevně spojené bubínky
- bonga jsou menší než konga
- přes horní otvor napjatá kůže, spodní je otevřený

c) buben

- udržuje pravidelný rytmus
- nahoře i dole potažen kůží
- na spodní straně několik kovových strun

B) Samozvučné

- zvuk vydává tělo nástroje

b) xylofon = zvonkohra

- má dřevěné nebo kovové destičky, poskládané jako klávesy klavíru

a) triangl

- kovový trojúhelníček
- rozeznívá se kovovou tyčinkou

c) činely

- 2 kruhové vyklenuté kotouče
- hraje se šikmým sklouznutím jednoho o druhý

4. ELEKTRICKÉ

a) keyboard (syntezátor)

- výsledný zvuk se tvoří syntézou

Výhody keyboardu oproti klavíru:

b) elektrická kytara

- má jiný tvar těla – různě vykrojený
- vibrace strun se snímají a zesilují elektronicky
- basová kytara má 4 struny laděné jako kontrabas

- cenově dostupnější
- snadno přenositelné
 - nemusí se ladit
 - snadná transpozice
- obsahují mnoho zvukových rejstříků, rytmických doprovodů a pamětí